

БЕЛАРУСКАЯ 25 МОЛАДЬ

Выдаюць: ЗГУРТАВАНЬНЕ БЕЛАРУСКАЕ МОЛАДЗІ Ў АМЭРЫЦЫ
САЮЗ БЕЛАРУСКА-АМЭРЫКАНСКАЕ МОЛАДЗІ

На Браслаўскіх азёрах

ЛІПЕНЬ
1966

**Byelorussian
Youth**

J U L Y

Published by: **BYELORUSSIAN YOUTH ASSOCIATION OF AMERICA
BYELORUSSIAN-AMERICAN YOUTH ASSOCIATION**

БЕЛАРУСКАЯ МОЛАДЗЬ

ЗЬМЕСТ

Наш Кірунак	1
Беларускае пісьменства – ВАСІЛЬ БЫКАЎ	3
Мікола Цэлеш – Летапісная НЕМІЗА і ейнае месца на мапе	4
Іван Любачка – Беларусь пад савецкай уладай, 1917-1939	6
Хроніка	9

НАШЯ ПРАДСТАЎНІЦТВЫ :

ЗША :

Miss Helen Kononczuk
1828 West 48th St., Cleveland 2, Ohio.
Mr.M.Sienka
24 Herman St., South River,N.J.
Mr.M.Kuczura
1217 N.Wolcott Ave., Chicago 22, Illinois
Miss Lena Sazych
736 Lakepointe Ave.
Grosse Pointe Park 30, Michigan

Ангельшчына :

Mr.A.Laszuk
97 Moore Park Rd.– London SW 6

Бэльгія :
Rev. A.Smarscok
167 Overwinningstraat, Willabroek

НАШ АДРЫС :

ГАДАВАЯ ПАДПІСКА ў ЗША й Канадзе – 3 дал.
Грашовыя пераказы выстаўляць на:

"BYELORUSSIAN YOUTH"

Паасобны нумар – 75 цэнтаў.

A non-profit publication.

Text in English and Byelorussian

Issued four times a year.

Канада :

Mr.J.Pitushka
31 Noble St., Toronto 3, Ontario

Mr.U.Baranovich
111 Lindsey Ave., Toronto, Ontario

Miss M.Ignatau
7808 Birnam St., Montreal, Quebec

Аўстралія : Mr.M.Nikan

14 Steel St., Spotswood, Victoria
Mr.W.Akavity
80 Tapleys Hill Rd., Royal Park, S.A.
Mr.A.Vasilenia
39 Edwin St., Croydon, N.S.W.

"BYELORUSSIAN YOUTH"

30 West Grochowiak Street
SOUTH RIVER, New Jersey, USA.

Рэдакцыйная калегія й адміністрацыя :

М. Бахар	М. Палюховіч
Я. Запруднік	М. Сеніка
В. Кіпель	Ю. Станкевіч
А. Лысюк	В. Цярпіцкі
	Л. Шурак

КВАРТАЛЬНЫ ЧАСАПІС БЕЛАРУСКАГА МАЛАДОГА ПАКАЛЕНЬНЯ

Выдаюць: Згуртаванье Беларускае Моладзі ў Амэрыцы
Саюз Беларуска-Амэрыканскага Моладзі

Год выданья 8.

ЛІПЕНЬ 1966 г.

№ 25

НАШ КІРУНАК

Нас, выдаўцоў часапісу "Беларуская Моладзь" ды кіраўнікоў беларускіх маладняцкіх арганізацый, часта пытаюцца: "Чаму вы, ці бальшыня з вас, аддаіцё бадай усю сваю энэргію толькі на працу з моладзяй, на працу зь дзецьмі ў беларускіх школах, і на падобныя справы? Калі вы нарэшце пачніце працу палітычную, у буйнейшым маштабе, рэпрэзэнтацыйную?" На такія пытанні сяньня хочам даць адказ.

Для бальшыні з нас, ужо сярэдняга веку пакаленьня, грамадская дзейнасць – гэта перадусім імкненне ў стараныне захаваць, развязаць ды ўзмоцніць беларускую грамаду вонкак Беларусі, у вольным съвеце. Каб-жа дасягнуць гэтых мэтаў, трэба ў першую чаргу заняцца ўзгадаваньнем беларускіх нацыянальных кадраў у арганізацыях моладзі, школах, спартовых клубах і праз адпаведны друк. Мы ўважаем, што адзін з найважнейшых пунктаў нацыянальна-грамадзкае дзейнасці – гэта праца ўзгадавальная, якая вымагае шмат часу, плянаваньня й падрыхтоўкі, ды забірае блізу ўесь наш вольны час. Нашая праца сяньня – гэта ўклад капіталу, які прынясе добры прыбыток беларускаму незалежніцкаму руху ў будучыні. Праўда, вынікаў гэтага ўкладу можна спадзявацца не раней, як за год пяць, дзесяць, а то і дваццаць.

Нашая дзейнасць мае ў палітычныя харектар, бо яна ўзмацняе беларускі вызвольны рух, рыхтуючы новую зъмену сяньняшнім дзеячом ды нам.

У нашай галіне працы мы здолелі ахапіць у большай ці меншай меры бадай усю моладзь беларускага паходжаньня ў ЗША. Гэтая моладзь, дзякуючы нашаму кірунку працы; цяпер у пра-

цэсе зыліцца ў ваду шматлікую ѹ суцэльнную грамаду. Праўда, з чыста геаграфічных прычынаў, гэтая грамада дасюль яшчэ падзелена на колькі арганізацый. З кожным годам, аднак, гэтые арганізацыйныя рамкі ўсё больш і больш съціраюцца. У гэтай шырыні, суцэльнасці ды адзінасці мы бачым гарантыву паспяховае будучыні беларускага вызвольнага руху ў вольным съвеце.

Прыгледзьмася цяпер да дзейнасці наших традыцыйных, "вырослых" грамадзкіх арганізацый, якія нас заклікаюць да "палітычнае працы буйнейшага маштабу":

Кіручыя ворганы наших традыцыйных арганізацый апошнім часам аддаюць найбольш увагі ѹ энэргіі не на ўзмацненне беларуска-амэрыканскага грамады, а на тое, каб давесці, што толькі яны маюць права рэпрэзэнтаваць Беларуса ў вольным съвеце. Гэтым яны паглыбляюць нутраны падзел і выклікаюць шкодную ўзаемную варожасць ды недавер між Беларусамі. Замест каб пашыраць беларускую грамаду, стэрэйшае грамадства, завайстравочы нутраны падзел, усё больш звужае яе, дзелячыся на дробныя групкі сваіх аднадумцаў.

Бачачы, што дзейнасць традыцыйных арганізацый ўсё больш абмяжоўваецца толькі паказаныем свайго партыйнага "вось мы", шмат хто із шчырых грамадзкіх працаўнікоў іх пакінуў, не знайшоўшы падтрымкі для свае працы. Іншыя дзязнатыя працаўнікі далей належачь да гэтых арганізацый, але не выяўляюць вялікае ініцыятывы – узноў-жа дзеля тае-ж прычыны. У выніку гэтага, грамадская дзейнасць унутры арганізацый(культурна-асветная праца, шко-

льніцтва, навет таварыськае жыцьцё) пачынае заміраць. Ужо цяпер яна звязалася бадай да аднае галіны – ладжаньня пару дупліканых акадэміяў, якія, якраз дзеля свае дупліканасыці, маюць малы эфект. Вузкі, нэгатыўны падыход да справы й партыйная засыпленасыць давялі да таго, што й гэтая "рэпрэзэнтацыйная" праца, у яку старэйшае грамадзтва ўкладае ўсю сваю энэргію, дае толькі сыцілія рэзультаты.

Калі нас, крыху маладзејшых, адштурхоўвае такі стан рэчаў у нашых "вырослых" грамадзкіх арганізацыях, дык падрастаючая моладзь пагатове не знаходзіць сабе ў іх месца – бо не знаходзіць із старэйшым пакаленнем супольнае мовы, не знаходзіць зацікаўленыя справамі моладзі, і (што далёка не апошніяе) ня можа зразумець, чаму партыйныя разыходжаныні сярод старэйшага пакалення пераходзяць у ўзаемную варожасыць.

З нашага боку былі спробы ўвесыці наш спосаб думаньня ў традыцыйныя арганізацыі, аздарвіць іх крыху ды пашырыць поле іхнае дзейнасці. Аднак, дзеля слабое зарганізаванасыці гэтых спробаў, ды нашае нерашучасыці, яны не ўдаваліся.

Нутраны падзел і нездаровы, "партыйны" дух сярод старэйшага грамадзтва ня толькі спыняе

ПРИПАМНЕНИЕ

усім беларуска-амэрыканскім арганізацыям:

Рыхтуеца чароднае 5ae выданье энцыклапедыі амэрыканскіх асацыяцыяў і арганізацыяў. У нашым інтарэсе і ў інтарэсе гэтага даведніка ахапіць усе беларускія арганізацыі ў ЗША. Калі ласка падавайце весткі пра Вашыя арганізацыі на адрыс энцыклапедыі:

Encyclopedia of Associations,
Gale Research Company
Book Tower
DETROIT 26, Michigan.

Дасюль у энцыклапедыі фігуруюць:

Беларуска-Амэрыканскіе Задзіночаныне(БАЗА),
Беларуска-Амэрыканскія Вэтэраны, Згуртаваныне Беларускіх Моладзі ў Амэрыцы(ЗБМА), Саюз Беларускіх Амэрыканскіх Моладзі(СБАМ), Беларуска-Амэрыканскія Дапамога, Беларускі Інстытут Навукі й Мастацтва.

грамадзкую дзейнасць традыцыйных арганізацыяў, але шкодна адбіваецца й на нашай працы над узгадаваньнем новых беларускіх нацыянальных кадраў. Запраўды, найбольшыя перашкоды, якія мы сяняня сустракаем у сваей працы, вынікаюць із падзеленасыці нашага старэйшага пакалення ды ўзаемнай варожасыці сярод яго.

Таму мы ўважаем, што надыешоў час знайсці спосаб лепшага й больш эфектыўнага супрацоўніцтва між тымі ідэйнымі працаўнікамі беларускага грамадзтва, якія жадаюць лепшага, якія цікавіцца запраўдай грамадзкай працай, пашырэннем ды ўзмацненнем беларускага грамады ў вольным съвеце. Час да гэтага дасыпей – бо, не забываймася, ад нашае працы ў найбольшай меры залежыць будучыня гэтага грамады.

Таму сяняня мы заклікаем усіх тых шчырых працаўнікоў, якім баліць справа нашае грамадзкое будучыні, ня толькі дыскутаваць і шукаць спосабу лепшага супрацоўніцтва, але на вязаць лепшага супрацоўніцтва, пакінуўши ззаду рамкі цяпер яшчэ нездаровых традыцыйных арганізацыяў – а вынікі нашае супольнае працы напэўна аздаровяць гэтага арганізацыі, уцягнуць новыя й маладыя сілы ў беларускага грамадзтва ды запэўняць ягоную лепшую будучыню.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

Выдавецства Беларускага Школьнага Фонду ў ЗША апрацавала й выдала ўжо два падручнікі для беларускіх дапаўняльных школаў:

ЧЫТАНКА для 2-ое клясы,
ПАДРУЧНІК беларускай мовы для 3-яе клясы
(граматыка, правапіс, развіціцьцё мовы).
апрацаваныя Ю.Станкевічам, сябрам рэдакцыі БМ.

Выданыні гэтага прызначаныя для вучняў беларускіх дапаўняльных (суботніх) школаў у англамоўных краёх вольнага съвету, а таксама для беларускіх дзяцей, якія ня маюць магчымасыці наведваць суботнія школы.

У верасьні й кастрычніку 1966 выйдуць далейшыя школьнія выданыні:

ГІСТАРЫЧНАЯ ЧЫТАНКА для 3-яе клясы,
ПАДРУЧНІК беларускай мовы для 2-ое клясы,
(правапіс і развіціцьцё мовы)

Усе гэтага школьнія падручнікі можна выпісаць праз адміністрацыю "Беларускага Моладзі".

Беларускае Пісьменства

ВАСІЛЬ БЫКАЎ

Васіль Быкаў

Напэўна шмат хто з нашых чытачоў прачытаў апошні твор гэтага маладога беларускага пісьменніка – "Мёртвым не баліць". Гэты-ж твор быў шырака адзначаны і сусьветнай літаратурнай крытыкай, а таксама высака ацэнены ѹ беларускімі літаратурнымі крытыкамі ў вольным съвеце: хаця-ж у БССР афіцыйнай партыйнай крытыкай твор Быкаў быў жорстка асуджаны.

Ніжэй прыводзім некаторыя аглядныя вытрымкі аб аповесыці "Мёртвым не баліць" :

"Мастацкай сілай і праўдзівасцю адлюстраваныя жыцця на першое месца спасярод іх высоўваеща аповесыць Васіля Быкава "Мёртвым не баліць". Яна адзначаеца ўсімі тымі харacterнымі для Быкава мастацкімі асаблівасцямі, што й ранейшыя ягоныя ваенныя аповесыці. Гэта – глыбокае раскрыцьцё перажываньняў людзей у жаўнерскіх шынэлях на перадавых пазыцыях фронту, драматычнае напружанье цяжкіх, цірэдка бязвыходных сітуацый, вельмі стройная кампазіцыя. Новым у ваповесыці "Мёртвым не баліць" – шырокі й аўтэнтычны паказ усяго таго найгоршага й нялюдзкага, што ў радох арміі стварыла сталінская эпоха.

Як аповесыць Быкава – гэта найзырчэйшае дасюль адлюстраваныне народных няшчасцяў, спрычыненых так званым культам асобы Сталіна ў арміі, гэтае леташняе аповесыць Івана Шамякіна "Мост" – такове ж адлюстраваныне сумных вынікаў генага культу ў жыцці паваенай вёскі."

(З беларускай прэсы ў ЗША – С.С.)

SUBVERSION AGAIN

For the last two months the attention of readers and critics in the USSR has been centered on "The Dead Feel No Pain", by the Belorussian Vasil Bykov, published in Novy Mir. The novel provoked sharp criticism at the 23rd Communist Party Congress, and the press accused Bykov of "subversive tendencies and distortion of the heroic war for the Motherland". Bykov, now 42, was 18 when he joined the army after Hitler's invasion of the Soviet Union. In the 1950's he wrote several tales based on the experiences of his youth. Now in "The

Dead Feel No Pain" he recounts in the first person the adventures of Vasilevich, a junior lieutenant, and of his companions, wounded and pursued by the Germans.

Rejecting the customary heroics and idealism of military narrative, Bykov devotes his story to the inglorious aspects of war – the bungling of incompetent commanders, the stiffness of bureaucrats in critical situations, the sufferings of common soldiers. But his chief target is the secret police, particularly a certain Captain Sakhno, a power-hungry sadist who is suspicious of everybody, who looks for subversion even on the battlefield and does not hesitate to torture and kill.

Twenty years later, at a festive unveiling of a monument to the unknown soldier in a Belorussian town, Vasilevich meets a man who resembles Sakhno, who belonged to the secret service during the war and was chairman of a Special Tribunal. A vicious dogmatist like Sakhno, he believes that men can be ruled only by violence and fear; he seeks order, not justice.

"The Dead Feel No Pain" is a naturalistic novel with its full share of shocking passages. If it is dubious art, it possesses an emotional intensity difficult to withstand. And if the hatred shown by its hero for Sakhno and other agents of the State is typical of the feelings the average Soviet citizen has toward the Communist secret police, it is understandable that Bykov's novel has been condemned as dangerous and subversive.

New York Times Book Review, June 26, 1966.

Падаем гэта колькі біяграфічных дадзеных аб Васілю Быкаў:

Радзіўся 19. 6. 1924 г. у вёсцы Чарнаўшчына, Вішніцкага раёну, Віцебскай вобласці. Пачаў друкаўца ўсімі аповесыці "Журавліны Крык" 1960: "Сімерць Чалавека" 1957: "Двасцаты" 1958: "Эстафета", "Трэція Ракета", "Здрада" 1962.

Васіль Быкаў – прадстаўнік маладога пакалення ў беларускай літаратуре й адначасна адзін з піянеў, каторыя ўзносяць беларускую літаратуру на ўзывы літаратурныя сусьветнага значання ў зацікаўленыя. Асабліва-ж прыемна тое, што Васіль Быкаў, які ў прыклад некаторым малодшым (і навет старэйшым!) савецкім беларускім пісьменнікам, піша наўперед у роднай мове, зь якое потым перакладаюць у шмат іншых моваў. Напэўна ў савецкіх умовах, дзе шалее русыфікацыя ды накідаеца расейская мова, рабіць гэта ня лёгка.

Выказываем свае найшчырэйшыя спачуваныні Сп-ні Кацярыне Грынкевіч, Славіку, Рагнедзе й Юрку Грынкевічам з прычыны перадчаснай сімерці мужа й бацькі, а нашага прыяцеля й прыхільніка, Сьв. Памяці Др. СТАНІСЛАВА ГРЫНКЕВІЧА

Рэдакцыя й адміністрацыя "БМ".

Мікола ЦЭЛЕШ

Летапісная НЕМІЗА і ейнае месца на мапе.

*...Немізе кровави брезе не бологом
блхуть поселны, поселны костымі рус-
ких сынов..."*

"Слово о полку Игореве".

Трэйцяга сакавіка ў наступным годзе споўніцца дзяўцьцют год з дня бойкі на рэчцы Нямізе паміж кіеўскімі князямі Яраславічамі, братамі Ізяславам, Святаславам і Ўсеваладам з аднаго боку, і Ўсяславам, князем полацкім з другога. Гэтае даты мы ня можам забываць, бо ёю адчыняеца пэрыяд збройнага змаганьня нашых прашчураў за сваю палітычную незалежнасць. Варажнечча паміж кіеўскімі князямі Яраславічамі і полацкімі Ізяславічамі (Усяславу быў унукам Ізяслава) пачалася на 87 год раней (у 980 г.) пабоішча на Нямізе. Палацкай дзяржавай у той час кіраваў Рогвалад. Ён не належаў, паводле старажытных дакумэнтаў, да роду Рурыкавічаў: "Бе бо Рогволод пришел и-заморья, имяше власть свою в Полотьске" 1), і не ўзнаваў за сабой нікага зьверхніцства кіеўска-наўгародзкіх князёў.

У 980 годзе Уладзімер Святаславіч падступна напаў на Палацак, забіў князя Рогвалада і ягоных двух сыноў, а ганарыстую Рагнеду(дачку Рогвалада), якая яму адмовіла ў шлюбе, гвалтам забраў з сабой у Кіеў за жонку²⁾.

На працягу сямі год Палацак плаціў даніну Кіеву. У 987 годзе Уладзімер перадаў палацкі пасад свайму сыну ад Рагнеды, Ізяславу. У Палацак, відавочна, вярнулася і сама Рагнеда. Кіеўскі-ж пасад, пасля некаторых варыяцый, дастаўся аднаму з адзінцаў-цёх сыноў Уладзімера ад іншых жонак – Яраславу.

Князь Ізяслаў пачаў ходаньне за канчатковое вызваленіне бацькаўшчыны сваёй пагвалчанай маці з пад улады Кіева. Барацьба цягнулася з пераменным посьпехам на працягу шмат год, пакуль на палацкі пасад на стаў унук Ізяслава, князь Усяслаў. Ён адхіліў усяўкія прэтэнзіі Кіева да Палацкае дзяржавы.

У 1067 годзе Яраславічы напалі на парубежныя горад Палацкае дзяржавы, Менск. Летапіс апісвае гэту падзею наступным чынам: *"Ярославичи взяли
Менск, и исекоша муже, а жены и дети вдаша на
шины, пойдоша к Немізе и Всеслав пойде противу.
И совокупишаася обои на Немізе месяца марта в 3
день... И быть сеча зла..."*³⁾.

Як бачым, летапіс дакладна адзначае падзею ў Менску, але аб далейшым, што адбылося пасля ўзяцця і зруйнаваньня Менску, абліжаўцаеща толькі зазнечынем *"пойдоша к Немізе... и совокупишаася на
Немізе..."*, не паказваючы, пра якую Немізу йдзе гутарка й дзе гэтае Неміза знаходзілася.

З часоў расейскіх гісторыкаў Карамзіна й Тацішчава робяцца розныя здагадкі аб месцы знаходжаньня

гэтае Немізы і ці гэта насыльны пункт ці рэчка, бо ў першым выпадку гаворыцца *"пойдоша к Немізе"*, значыць, можна думаць, да насыльнага пункту, а ў другім *"и совокупишаася обои на Немізе"*, пэўна-ж, на рэчцы, а не на насыльным пункце.

Няміга, невялікая рабулка, цяпер узятая ў бетонныя руры, працякае цераз Менск і ўпадае ў Свіслоч у найбольш старажытным цэнтры гэтага гораду, у так званым "Старым Месце". Але-ж у летапісе гаворыцца *"пойдоша к Немізе и Всеслав пойде противу"*, значыць, летапісец меў на ўвазе нейкае аддаленасць ад Менску месца або рэчку, бо ў іншым выпадку ня трэба было-б гаварыць *"пойдоша к Немізе"*, паколькі зачяшы Менск, Яраславічы ўжо былі на Нямізе. Апрача таго, і ў летапісе і ў *"Слове аб палку Ігараўым"* называецца *"Неміза"*, а не Няміга. У *"Слове..."*: *"Немізе кровави брезе не бологом(дабром – М.Ц.)
блхуть поселны, поселны костымі руских сынов..."*, у летапісе *"пойдоша к Немізе"*. Праўда, розынца гэтае ў вымаўленыні назову сучаснай менскай рабулкі Нямігі ў назову летапіснай Нямізы, як гэта зазначыў беларускі гісторык В. Тарасенка⁴⁾, пакрываеца ў беларускай мове коштам этымалёгі: *Наміга, Намізе* (мясцовы склон), нага-назе, вада-вадзе... Але-ж ні *"Слова аб палку Ігараўым"*, ні летапіс *"Аповесьць быльых часоў"* пісаны не беларускай мовай.

Як відаць, летапісец меў на ўвазе нейкую іншую Нямізу, а не менскую, і пад гэтым самым назовам насыльны пункт.

Апрача Тацішчава й Карамзіна, на цёмныя месцы летапісу з'явірнулі ўвагу і некаторыя пазнейшыя ды сучасныя расейскія і беларускія гісторыкі. Некаторыя з іх атаесамлівалі летапісную Нямігу з Нёманам, іншыя шукалі яе на поўнач ад Менску. Выстаўляліся меркаваныні, што напад Яраславічай на Менск застаў Усяслава пад Ноўгарадам; атрымаўшы весткі аб нападзе, ён мог вярнуцца ў Палацак для папаўнення дружыны, і таму бойка з Яраславічамі магла адбыцца толькі на поўначы. Гэтае тэорыя вельмі падабалася беларускім гісторыкам дзвяццяых гадоў.

Што датычыць В. Тарасенкі, на працах якога мы галоўным чынам і спыняем сваю ўвагу, паколькі ён праводзіў раскопкі на Замчышчы ў Менску, дык ён трymаеца іншай тэорыі. На ягоную думку, выраз у летапісе *"пойдоша к Немізе"* у дачыненіі да Яраславічай, пасля таго, як яны занялі Менск, "можа тлумачыцца зусім не як рух да ўтокі гэтае рэчкі, а як пераход да сярэдняга ўерхняга ўнага цячэння, на адлегласці 2-3 км. ад горада" Менску⁵⁾. Такі аргумент ня можа быць прыняты навукай, бо Яраславічы, і заняўшы Менск і рухаючыся да верхавіны Нямігі ў vadleglaszcі 2-3 км. ад Менску, як мяркуе В. Та-

расенка, усёроўна знаходзіліся на Нямізе ў летапісу ня было патрэбы ў дадатковых тлумачэньях.

Гісторык, акадэмік А. Ясінскі, у сваёй працы, зараз загубленай⁶⁾, наадварот – знаходзіць, што старажытны Менск спачатку ўзынік на р. Менка, недзе кіляметраў за пятнаццаць на паўдэённы заход ад сучаснага Менску – каля сучаснай вескі Гарадзішча, Менскага раёну, дзе аж дагэтуль захавалася вялікае гарадзішча ранне-фэадальнай эпохі (12-13 стг.). Некаторымі гісторыкамі і археалёгамі гіпатэза гэтае здавалася праўдападобнай, тым больш, што да другой сусветнай вайны усе спробы археалёгіі знайсці рэчавы доказ існаваньня цэнтра старажытнага Менску ў раёне ўпадзення Нямігі ў Свіслоч не давалі вынікаў.

Урэшце, летапісны тэкст не дае нікіх вестак, адкуль прыйшоў да Нямізы, дзе адбылася бойка, Усяслаў. У *"Слове аб палку Ігараўым"* сказана толькі: "...Скочы влком до Немізы з Дудуток"⁷⁾. Гісторыкамі налічана некалькі селішчаў, падобных па караню з Дудуткамі: Дуды на поўнач ад Новагорада, Дудзічы на рэчцы Пціч, недалёка ад Менску, Дуды ў вабсягу сярэдняга цячэння Бярозы(прытокі Нёмана) і, урэшце, Дудуткі на абшары РСФСР, каля Ноўгараду, дзе ў свой час быў кляштар, што называўся "на Дудутках".

Улічваючы ход падзеяў, гісторык К. Кудрашоў мяркуе, што пасля захопу Ноўгарада(1066) Усяслаў павінен быў ісці да Нямігі з Дудуткаў каля Ноўгарада⁸⁾. І таму, паводле лёгкіх, летапісной Нямігу трэба шукаць на поўначы ад Менску⁹⁾.

Шукаць яе там трэба ня толькі па гэтых меркаванынях, але й па іншых. Апрача Менску, на паўдэйных подступах Палацкае Дзяржавы з'яўляюцца: *Друцак, Ворша, і мабыць Копысъ*. Праўда, гарады гэтыя знаходзяцца на паўночным усходзе ад Менску, а не на поўначы, але гэта якраз, наўсуперак меркаваньням К. Кудрашова, адпавядае ходу падзеяў, як іх паказвае летапіс пасля пабоіща на Нямізе: "...По семъ-же, меслица Иула в 10 день, Иязслав, Святослав и Всеволод целоваша крест честный к Всеславу, рекше ему: – Приди к нам, яко не сотворим ти зла. Он же, надеясья целованию креста, перееха в лодъи через Днепр... И тако яша Всеслава на Рии у Смолиньска, преступивше крест.."

Ёсць зусім верагодным, што рэчка Няміга ці Няміза, памяненая ў летапісе і ў *"Слове аб палку Ігараўым"* ня мае нічога супольнага зь невялікай рэчкай, у істоце ручайнай, працякаючай цераз Менск і носячай гэтыя назоў. Некаторыя гісторыкі выказвалі думку, што ў летапісныя часы ўсякая малая рэчка бяз собскага імя называлася Нямізай.

В. Тарасенка прыводзіц факт¹²⁾, што ўжо ўспамінаны намі гісторык-акадэмік А. Ясінскі ў сваёй загубленай працы, ссылаючыся на *"Уваскрасенскі летапіс"*, спамінаў горад Нямізу, які некалі знаходзіўся паміж Воршай а Друцкамі. Што такі горад іс-

наваў, съцвярджае і съпіс старажытных беларускіх гарадоў, зъмешчаны ў зборы дакумэнтаў і матар' ялаў "Беларусь у эпоху фэадалізму". Паслья пералічэння гарадоў "польскіх" і "кіевскіх" у ім падаецца: "...А се литовскі: Случеск, Городец на Неміе, Мерреч, Клеческ, Кернов, Ковно, Вілкомирье, Мойшогола, Вільно, Трокы, Крев, Лошеск, Галшаны, Березуеск, Друцеск, Неміза, Ориша" і інш.¹³⁾.

Праўда, у Прыдруцьці, каля м-ка Эсъмоны(па мясцоваму Есъміна), у паўдэнна-усходній частцы былога Барысаўскага павету, б. Менскай губэрні(цяпер Магілёўская вобласць), захаваліся съяды нейкага старажытнага гораду. Мястэчка гэта стаіць на прытоцы Друці, кіляметраў за дваццаць ад Друцку і за сорак ад Воршы. Прытока гэтае паказаная толькі на самых падрабязных мапах, часам без назову, часам пад назовам *Усласлаўка*. Але ў народзе гэту рачулку, між іншага, значна большую за менскую Нямігу, называюць *Усласлаўка*, заместа *Усяслаўка*, а некаторыя з старэйшага пакаленія – *Неміза*. На пытанье, чому Няміза, звычайна адказваюць : *и я мы знаем*.

Берагі гэтае рэчкі вельмі тварнія – на іх і сапраўды могуць "топнучь коні"... Правы бераг Усяслаўкі-Нямізы высокі й пышчысты, цалком заняты каля мястэчка на працягу амаль двух кіляметраў, масывам "капцоў"(курганоў). Яшчэ перед першай сусветнай вайной іх было каля двух сот. Некаторыя з іх маюць форму падоўжаных – і досьць ёмістыя й высоцкія. Другія круглыя – гэтыя меншыя, усяго мэтраў пяць-шэсцьць у дыямэтры. Яны пазаразталі багуном і сасьняком...

У народзе гэтай мясцовасці да гэтага часу ходзіць легенда, што менавіта тут разыгралася бітва "паміж князем полацкіх крывічоў Усяславам і кіеўскімі князлямі Яраславічамі". Гледзячы на гэты мястэчка на працягу амаль двух кіляметраў, масывам "капцоў" і праўда ўспамінаеца із *"Слова..."*: *"Немізе кровави брезе не бологом поселны, поселны костымі руских сынов..."*

З пад гары б'е моцны струмень крыніцы із съюздэнай, як лёд, вадой. Над ёй да трыццатых гадоў стаяла каплічка з абразом цудадзейнае Божае Маці. Трэйцяга сакавіка да рэвалюцыі тут штогод адбываўся набажэнствы. У другі раз набажэнства адбываўся на съвята Святога Духа. Зьбіраўся народ памаліца і ўзяць цудагайней вады. Цікава, што й вёска, якая разымасцілася ва ўпадзіні па-за гарой, называеца *Услава*(па дакумэнтах – Усяслава).

Найбольш узвышанае месца правага берагу Усяслаўкі, дзе стаяў да рэвалюцыі і ў першыя гады пасля яе) дом мясцовага съвятара, называлася "Замкам". Яго абгінаў ручай, які браў пачатак недзе ў лесе за в. Услава. Тут былі відаць рэшты земляных насыпаў і равоў.

У Прыдруцьці перасякаеца некалькі вялікіх старажытных шляхоў. Шлях Менск – Барысаў – Магілёў у 1915 годзе прыстасоўвалі да вайсковых патрэбай: яго папраўлялі, выраўноўвалі, там-сям выпрастоўвалі і пашыралі. У часе гэтых працаў некалькі капцоў

над Усяслаўкай-Нямізай падлягло дэфармацыі. Апрача ваенных дасьпехаў і перапаленых касьцей людзей і коняў у іх нічога не знайшлі.

Усе гэтыя весткі аўтар артыкулу сабраў, будучы ў трыццатых гадох навуковым працаўніком Беларускай акадэміі навук (Інстытут мовазнаўства й літаратур). У 1936 ці ў 1937 г. пайнфармаваў аб гэтым ведамага беларускага архэалёга, кіраўніка сэкцыі архэалёгіі пры Інстытуце гісторыі Бел. АН, сп. К. Палікарповіча. Вайна й новая акупацыя Беларусі, відавочна, не дазволіла Інстытуту гісторыі давесці гэтую справу да канца.

Застаецца яшчэ зрабіць колькі заўвагаў аб летапісных паведамленнях напаводу вынікаў пабоішча на Нямізе. "Аповесьць быльх часоў "сыцьвярджае: "...*И совокупишася обои на Немизе меслица Марта в Здень... и бысть сеча зла, и мнози подоша, и одолеша Изяслав, Святослав и Всеволод. Всеслав же бежа.*" Трэба прыняць пад увагу тое, што летапіс "Аповесьць быльх часоў", хаяць і найранейшы із усіх, дайшоўшых да нас дакумэнтаў старажытнасці, складзены толькі ў пачатку 12 стагодзьдзя, г. зн. праз сотню год амаль пасьля пабоішча. Ладурэнцьеўскі-ж съпіс гэтае аповесьці зьявіўся толькі ў 1337 годзе¹⁴⁾. Пры гэтым, за аснову гэтых дакумэнтаў узяты матаў'ял паданьня, легенды і іншых формаў, галоўным чынам вуснай творчасці.¹⁵⁾ Такім чынам, нельга надаўаць летапісу стопрацэнтавай вернасці – кожны аўтар паданьня ці легенды, захоўваючы даты падзеяў, бяспрэчна мог надаць гэтым падзеям іншы сэнс паводля сваіх сымпатый і антыпартыяй.

Хутчэй за ёсё на Нямізе былі пакананыя Яраславічы, а не Усяслаў. На гэту думку наводзіць той факт, што толькі праз 129 дзён пасьля бойкі на Нямізе, Яраславічы з-за Дняпра пачалі вабіць цалаваннем крыжа ў свой лягер Усяслава: "...*приди к нам, яко не сотворим ти зла.*"¹⁶⁾ Дзе былі ѿ што рабілі Яраславічы гэтых 129 дзён? Ці не чакалі яны папаўненія сваіх дружынаў, выкінутыя Усяславам за Дняпро нечаканым ударам Усяслава: "...*скочи влком до Немизы с Дудуток...*"¹⁷⁾

Князь Усяслаў памёр у 1101 годзе, праз 34 гады пасьля нямізкай бітвы. Змаганье паміж Яраславічамі і Ізяславічамі ягоны съмерція ня спынілася. У 13 стагодзьдзі род Ізяславічаў выгас і на арэну ўзышла новая дынастыя так званых літоўскіх князей. Кіеўская Русь спыніла сваё існаванье, утварыўшы новы цэнтр: Суздальска-Маскоўскі.

Мікола Цэлеш

ЛІТАРАТУРА:

1. З "Аповесьці быльх часоў".(Цытуецца тут, як і ўсюды далей, паводля збору дакумэнтаў і матаў'ялаў "Беларусь у эпоху фэадалізму", том I, Менск 1959, бач.37).
2. Тамсама.

3. Тамсама.
4. В. Тарасенка. Арт. "Стараражытны Менск".—"Матаў'ялы па архэалёгіі БССР", Менск 1957, бач. 184.
5. Тамсама, бач. 188
6. Тамсама, бач.186. *Заўвага: Раскопкі 1945-1949 г.г., праведзеныя сэкцыяй архэалёгіі БАН, пацьвердзілі існаванье старажытнага Менску(10-11 ст.) тыпу заходня-эўрапейскіх гарадоў.*
7. Цытуецца па "Хрестаматыі старажытнае расейскай літаратуры"—"Вуч. Пэд. выд.", Масква 1962, бач. 68.
8. К. Кудрашоў.—"Палаўецкі стэп", бач.79.
9. Тамсама, бач.80.
10. В. Тарасенка. "Да гісторыі Менску на падставе архэал. раскопак менскага замчышча". "Весьці АН БССР, №6, 1948, бач.38.
11. "Аповесьць быльх часоў". Цытуецца паводля збору дакумэнтаў і матаў'ялаў "Беларусь у эпоху фэадалізму", том I, бач. 37.
12. В. Тарасенка. Арт. "Стараражытны Менск" — "Матаў'ялы па архэалёгіі БССР", бач. 189. *Заўвага В. Тарасенкі: Рэзюмэ рукапісу працы акаадэміка А.Н. Ясінскага "Менск-Няміга-Дудуткі", зроблене К. Палікарповічам у 1937 г. Рукапіс хаваўся ў Інстытуце гісторыі АН БССР і загінуў у часе нямецка-фашистскай акупацыі 1941-1944 г.г.*
13. Збор дакумэнтаў і матаў'ялаў "Беларусь у эпоху фэадалізму", том I, бач.112
14. "Хрестаматыя па старажытнай расейскай літаратуре", Вуч. пэд. в-ва, Масква 1962, бач.3.
15. Тамсама.
16. Збор дакумэнтаў і матаў'ялаў "Беларусь у эпоху фэадалізму," том I, бач.37.
17. "Слова аб палку Ігаравым"

Беларусь пад Савецкай Уладай, 1917 – 1939 г.

Гэтак называецца дакторская праца сп. Івана Любачкі, абароненая ім пры Індыйскім Універсytэце. Праца мае 249 бачынаў, некалькі картаў і можа быць набытая праз мікрафільмавую службу

University Microfilms, Ann Arbor, Michigan.

У кожнай навуковай працы могуць быць выказанныя пагляды й зробленыя выснавы, якія ня зусім даведзеныя, ды магчыма дыскусыйныя. Гэтак і ў тээзе Др. Любачкі ёсьць мясьціны, якія могуць выклікаць дыскусію ў беларускім друку. Гэтага трэба чакаць і вітаць, бо тээза будзе неўзабаве надрукаваная манографіяй і таму ўсякая крытыка будзе спрыяць павышэнню якасці працы. Ведаючы, што шмат хто з нашых сяброў працуе над беларускімі проблемамі ў навуковых і навучальных інстытуціях, ніжэй падаем зъмест працы Др. Любачкі ў ягоныя выснавы.

Lubachko, Ivan.

BELORUSSIA UNDER SOVIET RULE, 1917-1939.
Indiana University Ph.D. Thesis, 1964.

Table of contents:

1. Introduction
2. The Formation of the Belorussian Republic
3. Partition of Belorussia
4. Belorussia and Formation of the Union of Soviet Socialist Republics
5. Belorussia During the Period of the New Economic Policy
6. A Golden Age in Belorussian History
7. Collectivization and Industrialization
8. Liquidation of the Belorussian Nationalism
- Conclusion
- Bibliography

CONCLUSION

The Belorussian national movement originated and grew up in the second half of the nineteenth century and the beginning of the twentieth century, as a part of a renaissance of European nationalism and as a protest against Russian social, political and national suppression in Belorussia. World War I brought destruction and suffering, and thus the situation in Belorussia deteriorated. Consequently, the February Revolution was greeted in Belorussia with great enthusiasm and hope. The leaders of the Belorussian national movement were eager to cooperate with the Provisional Government in Petrograd, in the belief that the new Russia would be a democratic country, in which there would be no place for social and political injustice. The Belorussians hoped also, that the new Russia would not be a centralized state as old Russia had been, but a federation of national autonomous republics, one of which would be the Belorussian autonomous republic. Hence they demanded autonomy for Belorussia.

The Provisional Government was too slow in dealing with the problem of nationalities. Yet, it tolerated the national movements of various minority nationalities and was prepared to discuss a possible federalization of Russia. The Provisional Government was also too slow in dealing with agricultural reform, but it promised to solve this matter in a legal way after the election of the Constituent Assembly. This is why the Belorussian national leaders and an overwhelming majority of the people stood behind the Provisional Government in Petrograd.

The overthrow of the Provisional Government by the Bolsheviks in the October Revolution was a tremendous blow to the Belorussian national movement because the Bolsheviks, despite their theoretically attractive policy toward the nationalities, in practice neither recognized nor tolerated views and desires other than their own. The political and individual freedoms granted by the

Provisional Government were immediately suppressed by the Bolsheviks after the October Revolution. The Belorussian national leaders reacted by calling on the All-Belorussian National Congress at the end of December 1917, which was to decide the attitude of Belorussia towards the Soviet(Bolshevik) government in Russia. The Congress, by majority vote, expressed itself for the independence of Belorussia. Thus the Belorussians turned from the demand for autonomy after the February Revolution to a demand for a complete separation from Russia after the October Revolution. The Belorussians made this radical decision because they opposed the Bolsheviks' totalitarian and anti-democratic concept of state and human liberties.

For three years during the period of Civil War and foreign intervention(1917-1920), Belorussia was an arena for the contest between Polish and German imperialist desires on the one hand, and Communist aspirations on the other. During these years, the Bolsheviks became convinced that the Belorussians really were prepared to fight for the independence of their country. Therefore, the Bolsheviks changed their policy, which during the Civil War had been dominated by propaganda recognition of Belorussian "sovereignty", accompanied by forcible attempts to create a Russian-controlled Communist Belorussia, and at the end of the Civil War granted independence to the Belorussian Soviet Socialist Republic.

Thus, during 1920-1922 the Belorussian SSR formally occupied the position of an independent state. In December 1922 the Belorussian SSR, together with the other three Soviet republics – Russian, Ukrainian, and Transcaucasian – formed the Union of Soviet Socialist Republics, each with the theoretical right to secede from the Union at will. There were, however, two factors in the nature of the Union, which later became fatal to the preservation of decentralization of authority, the rights of the Union Republics, and the idea of a Union of equals generally. They were: 1) domination of the Union by the Russian Soviet Federative Socialist Republic; and 2) domination of the Soviet government by the highly centralized Russian Communist party, which did not (and still does not) recognize the autonomy of the Communist parties of the Union Republics.

However, these factors did not have an immediate effect on the administration of the USSR. During the period of the New Economic Policy, the Communist Party could not intervene much in the administration of the state, since these were the years when Stalin struggled for control of the party. During this period the Russian Republic, for its part, showed a good deal of consideration for the wishes of the smaller Union Republics. The credit for this should go especially to N. Bukharin and A. Rykov, the leaders of the Right-Wing Opposition, who popularized the ideas of Socialist democracy in practice. Consequently, the results achieved during this period in Belorussia's industry, agriculture, education, and first of all in establishing a new state, were impressive. This convinced many people in the Union Repub-

lics that they could make great progress if the initiative in the administration of the state was left in their hands.

During the period of the New Economic Policy, the central government did not suppress the national-cultural movements in the Union Republics, but, on the contrary, supported them. In Belorussia this movement was called "Belorussification". The basis for "Belorussification" was the idea that the Belorussian people, like many other minority nationalities before the Revolution, had suffered a national and cultural oppression. Now, therefore, they should be given an opportunity to develop their own culture, including language, literature, theatre and arts. Behind all this was the thought that the people of such a multinational state as the Soviet Union could not be equal unless their cultures were on par with one another. It was decided, therefore, that the national minorities should not copy the Russian culture, but should develop their own cultures, since these were already deeply rooted in their traditions.

Many visionary Communists thought that the Union of Soviet Socialist Republics, in solving the problem of nationalities in such a way, could set a good example for the unification of all countries in the world. The Belorussian nationalists, on their side, were ready to forget their bitter memories of Belorussia's fate under old Russia. They idealized the new state, too. They believed that in the Soviet Union the class of the workers and the class of peasants represented a united power which stood above that of the state, and that every nation of the Soviet Union identified itself with this power of the people as a whole. Therefore, there could be no weak or strong nations, and consequently there was no fear of the possible revival of Great Russian chauvinism, which could affect the Soviet policy of nationalities to the disadvantage of the small nations of the Soviet Union.

The fatal mistake of these idealists, both nationalists and Communists, was that they did not realize that it was not the working class and the class of peasants, but the Communist party which stood above the power of the State. They also did not realize that the Party, as a highly centralized organization, could easily be subordinated to the will of an ambitious leader who wished to establish himself as a dictator. Stalin was the man who demonstrated this. He transformed Lenin's doctrine of the dictatorship of the Communist party into the dictatorship of one person. The Russian bureaucrats, of whom Lenin was so critical, had become useful servants of Stalin. Their old slogan had been "united indivisible Russia". Stalin wanted to exploit Russian nationalism during his struggle for power. He did this in part by advocating that local nationalism was endangering the unity of the Soviet Union. Many Russian bureaucrats supported Stalin, without realizing that the unity of the Soviet Union could be better preserved by adherence to those laws which were in compliance with the ethical ideas and the interests of the people in the Union Republics, than by the use of se-

cret police and concentration camps against non-Russian peoples.

Stalin succeeded in becoming a dictator, largely because of the support the Great Russian chauvinists had given to him. He terminated the New Economic Policy and began a ruthless "voluntary" in theory and "forced" in practice collectivization of agriculture and industrialization. The Belorussian and Ukrainian Republics, bordering on the capitalist world in the west, had suffered particularly. Many peasants, who refused to join the collective farms, were sentenced to imprisonment or to death without any legal proceedings. From twelve to fifteen percent of the Belorussian peasants were sent to the northern part of Siberia. Those who were forced to join the collective farms were subjugated to the position of serfs.

The workers, in whose name the Communist party ruled, were not much better off than the peasants. They were prosecuted for absence from work, sabotage and political considerations. The workers, like the peasants, could not change their place of residence at their own wish. In order to prevent the Soviet people from moving from place to place, the internal passport was introduced in December 1932.

During the period of political purges, from 1929 to 1938, Stalin's attack in the Union Republics was directed not only against his political opponents, as was the case in the Russian Soviet Federative Socialist Republic, but also against the local nationalists. Consequently, when the great purge of 1936-1938 ended, none of the Belorussian national leaders, who in the 1920's were hopeful of building a "socialist democracy", were alive and free. Their posts were appropriated by the Party bureaucrats sent by the Kremlin from Russia. The Belorussian SSR, as a Union Republic, remained formally an "equal among the equals" in the Union, but, as a matter of fact, it became again a nationally and politically oppressed province of Russia as it had been before the revolution.

The Communist Party(Bolsheviks) administration of Belorussia during the period of Stalin's dictatorship convinced the people that the idea of any social force, whether it was called a class or the vanguard of a class, could not produce a society of equals. One-party rule was responsible for the fact that the Soviet Union had not become the state of free and equal nations, as the people in the Union Republics had hoped, but had become a centralized state, ruled by a combination of traditional Russian and modern totalitarian bureaucrats under Stalin. These bureaucrats helped Stalin commit monstrous crimes in the name of Socialism.

The Belorussian national leadership had been destroyed, but the people's national feeling became more intense than it had ever been. They realized that the Soviet Union promised them nothing but hunger, political terror, and exile to Siberia. Thus under the conditions of political terror there started to grow a silent protest against social and political injustice and

against national persecution. This national feeling was expressed at the outset of the war but was ignored and suppressed by the Nazi occupiers, to their disadvan-

tage. To what extent it survives today it is difficult to estimate, but it is doubtful that the memories of Stalinist oppression have been entirely erased.

ХРОНІКА

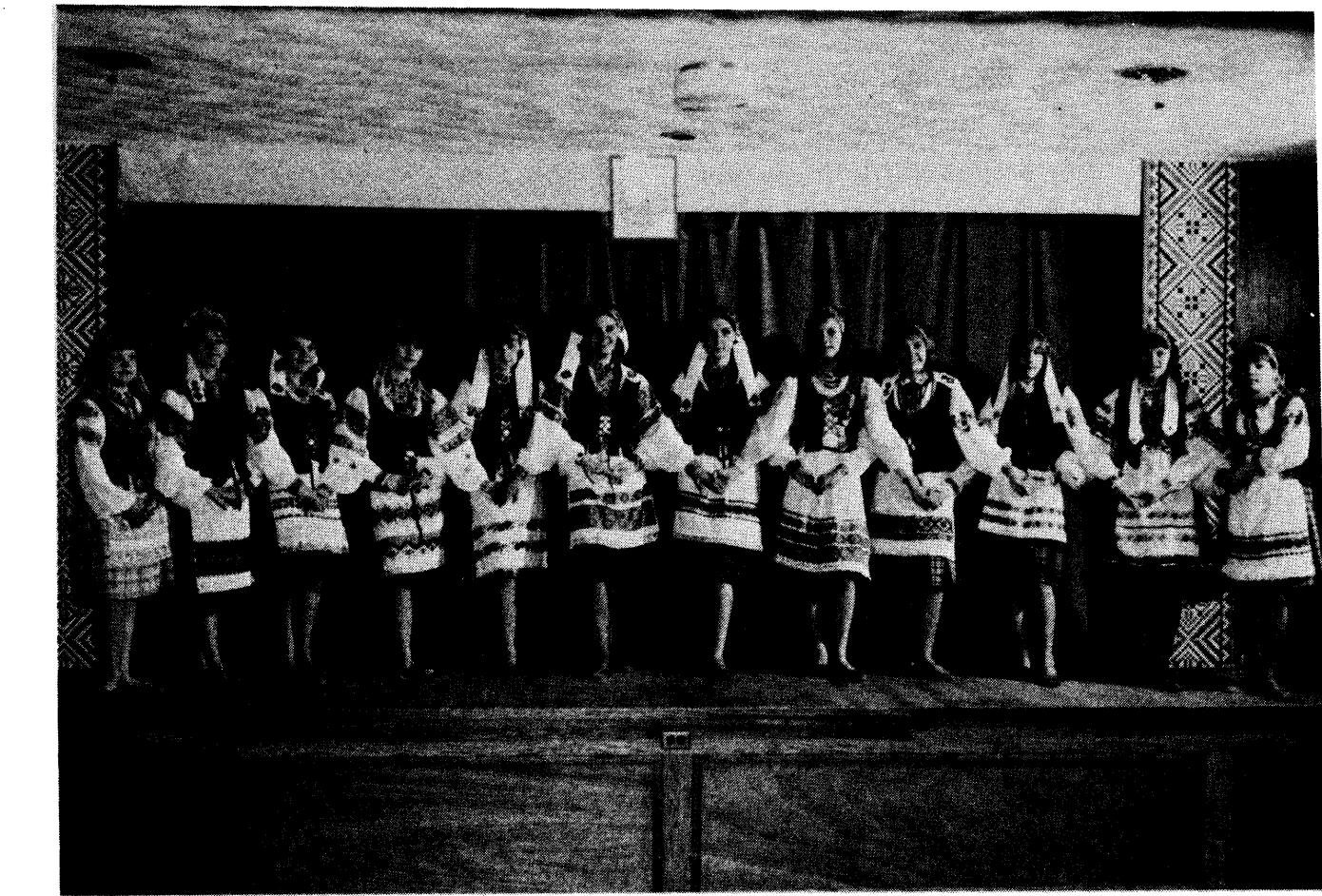
ЗБМА – Кліўленд (Огаё)

– 27-га лютага танцевальны гурток моладзі выступіў на чарговым, 17-тым міжнародным фэстывалі. Беларуская моладзь выканала два народныя танцы: Бульбу й Лявоніху. Падыгрываў акардыяністы Ул. Літвінка. Група была вялікая, добра падрыхтаваная ды заняла адно з лепшых месцаў. Перад фэстывалем у мясцовай прэсе колькі разоў паведамлялася пра ўдзел Беларусаў і быў зъмешчаны здымак беларускіх танцораў.

– 10 травеня моладзь і мясцовы аддзел БАЗА ладзілі Дзень Маці. Пасьля сів. літургіі а. Аляксандар адслужыў малебен за беларускіх матак. Тады зараз-жа ў царкоўнай залі пачаўся банкет. Сяброўкі аддзелу ЗБМА прышчапілі ўсім маткам прыгожыя кветкі. Падчас банкету жаночы ансамбль пад кірауніцтвам сп. К.Кіслага праспіваў колькі песьняў пад акампанімэнт сябры К. Стрэчаня. Дзееці выступалі з дэкламацыямі. На заканчэнні адбыліся агульныя танцы пад музыку аркестры Ул. Літвінкі.

– Ужо другі год заалягічны парк у Кліўлендзе запрасіў Беларусаў з паказам беларускіх народных танцаў. 12 чырвеня моладзь і школьнікі выканалі ў парку тры танцы: Крыжачок, Юрачку й Бульбу. Падыгрывалі да танцаў К. Стрэчанъ, У. Страпко й К. Калоша. Пасьля Беларусаў выступала яшчэ 8 нацыянальнасцяцяў.

– 25-га чырвеня адбылося заканчэнне школьнага году ў Беларускай Сыботній Школе ў Кліўлендзе. Пасьля малебену былі зробленыя здымкі дзяцей і настаўнікаў. У залі сабраліся бацькі вучняў ды нааўгул грамадзства, каб пабачыць выступы дзяцей. Кіраунік Сыботній

Дзяўчыны танцевальны гурток аддзелу ЗБМА ў Кліўлендзе, пад кірауніцтвам Ул. Дунца.

Жаночы хор "Васількі" ў Кліўленд(Огаё) пад кірауніцтвам сп. К. Кіслага. Кіраунічка хору – сп-ня Т. Кананчук, заступніца – сп-ня О. Лукашэвіч, скарбнік – сп-ня Н. Страпко.

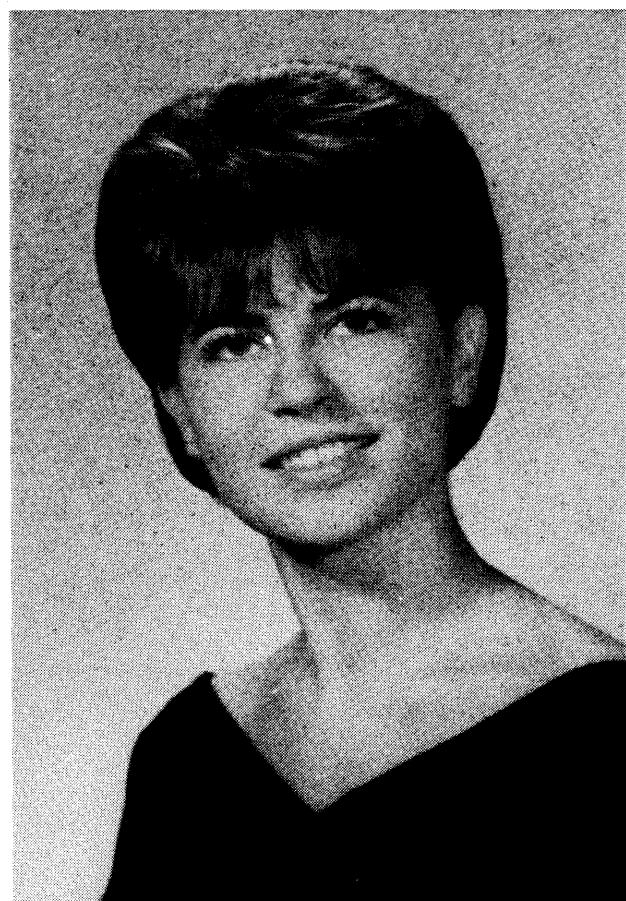
Школы, сп.К.Кіслы ў кароткай пра-
мове заклікаў бацькоў, каб яшчэ
больш дбалі й разбудоўвалі сваю
родную школу. Клясныя настаўні-
кі раздалі вучням пасьветчаныні
пасьпяховасці. Мастацкая частка
складалася з песніяў, танцаў, дэ-
кламацыяў ды кароткіх п'есак.

Саўт Рывэр (Ню Джэрзі)

— 30 травеня, ў амэрыканскі Дзень Герояў, вучні беларускага парахві-
яльнае школы, у нацыянальнай воп-
ратцы, узялі ўдзел у парадзе вулі-
цамі Саўт Рывера. Пасьля параду,
на пляцы карпарацыі Шакаў, быў
зладжаны пікнік для вучняў і наст-
аўнікаў беларускага школы.

— У суботу 18-га чырвеня адбыло-
ся заканчэнне школьнага году ў
беларускай парахвіяльной школе.
У 1965-66 годзе наведвала школу
26 вучняў. Наставнікамі былі а. М.
Лапіцкі й сп. М. Бахар.

— 7-га травеня беларускі жаночы
хор "Каліна" пад мастацкім кіраў-
ніцтвам камп. К. Барысаўца, даў
свой гадавы канцэрт. У праграму
канцэрту ўвайшлі песні, скеч, гу-
марыстычныя расказы й народныя
танцы пад кіраўніцтвам сп-ні В. Ка-
мянковай.

Anna Stoma

Школьны хор беларускага суботнага школы ў Кліўлендзе, пад кіраўні-
цтвам сп. К. Кіслага.

New Jersey Branch of BYAA

Congratulations to *Alina* and *Gene Lysiuk*, the proud parents of a bouncing baby girl, *Pauline*, who has brought so much joy into their lives. No doubt *Pauline* will be as active or even more so than her parents. We hope she grows up to be our future Miss America.

Anna Chorowiec

More congratulations: to *Anna Stoma*, another of our members. *Anna* has graduated from Douglass College with a B. A. degree in political science. Right now she has a job waiting for her in Trenton. She'd like to work for the federal government in Washington and then work for her master's degree. We all wish her lots of luck!

Everyone is glad to see *Victor Losik*, a member of our branch, who joined the Air Force two years ago. He is now home on leave for 20 days and we hope he will enjoy his stay here. We also hope that, after his four years of service are over, he'll come back and be as active as he once was.

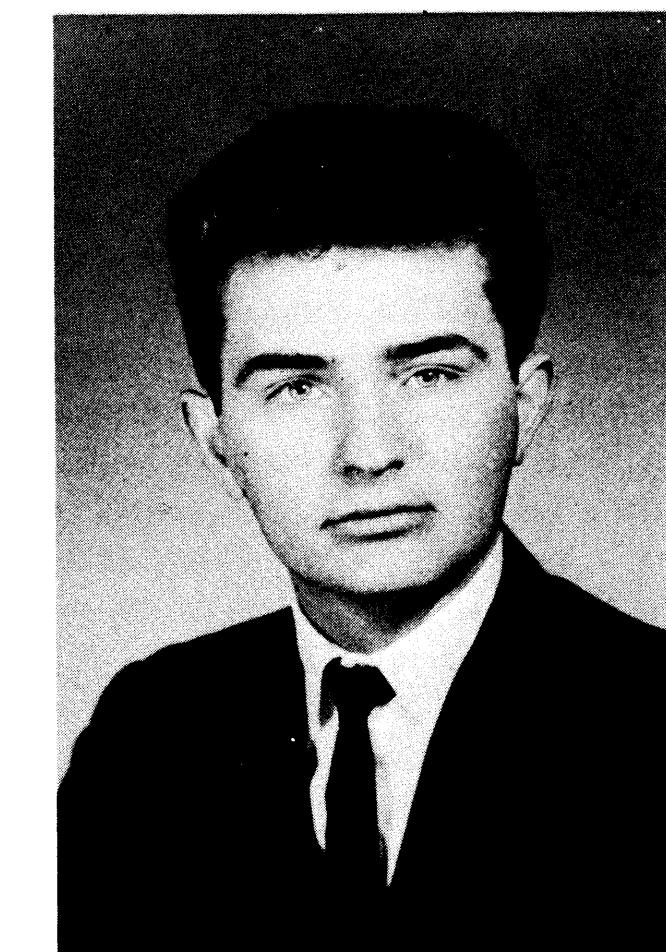
year as president. We will surely miss her. However, we know she will succeed in everything she does. Good luck!

Helen and Mike Karanieuski have had all their dreams come true with the birth of their adorable baby girl, *Wanda*. We all wish the three of them

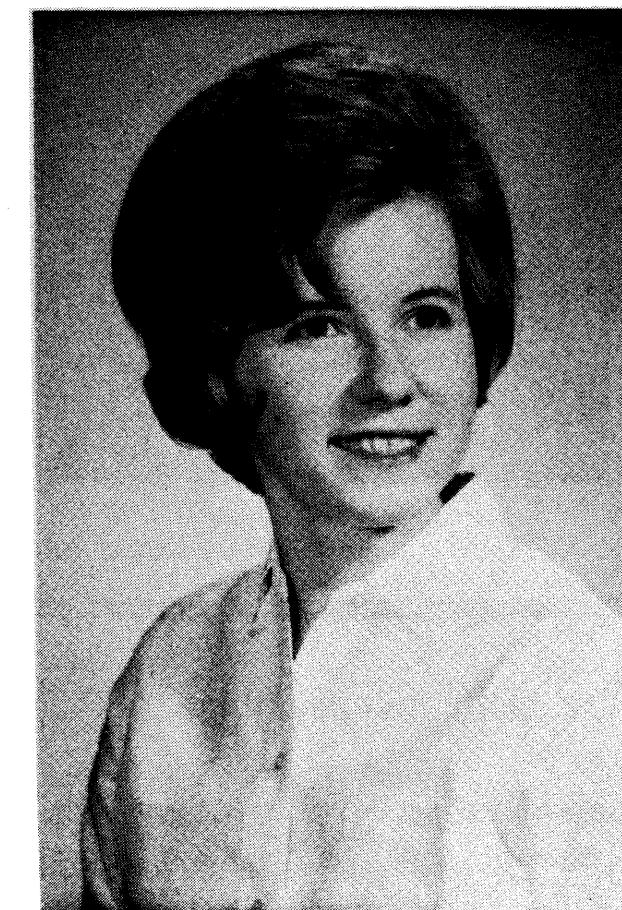
the best of luck. We hope that *Wanda* will take part in our organization, when she grows up — just as much as her daddy did.

WE CONGRATULATE :

Alex Byczkowski with his graduation from Rutgers, the New Jersey State University. *Alex* received an A.B. degree in Spanish. He was a member of the Hispanic Honor Society, of the Book Room Committee, the American-Byelorussian Youth Association, as well as the manager of lighting fixtures for the *La Carreta* Club.

Alex Byczkowski

Marie Dashkiewicz

Natalie Borisovets(r.), receiving the essay award.

ВІТАЕМ

- Спадарства Аліну й Аўгена Лысюкоў з нараджэннем дачкі Пайлінкі.
- Спадарства Гэлену й Міхася Каравеўскіх з нараджэннем дачушки Ванды.
- Спадарства Кацярыну й Гэнрыка Яцэвічаў з нараджэннем дачушки Лілі.
- Барыса Русака й сп-чну Таісу Грыцкевіч із шлюбам, які адбыўся 30-га красавіка ў Бостане.

15-цігоддзе аддзелу ЗБМА ў Кліўлендзе.

Ліст да Галоўнае Управы БАЗА

АД РЭДАКЦЫІ: *На просьбу сп. Ю. Станкевіча, сябры рэдакцыі "БМ", ніжэй зъмішаем ліст да Галоўнае Управы БАЗА:*

Да Галоўнае Управы Беларуска-Амерыканскага Задзічання (БАЗА).

Паважаныя Спадары:

Гэтым складаю маю рэзыгнацыю із становіща заступніка старшыні БАЗА. Прычыны мае рэзыгнацыі наступныя:

Я заўсёды ўважаў і цяпер уважаю, што канечне трэба знайсьці спосаб зьліквідаваць арганізацыйны падзел нашага грамадзтва ў Нью Ёрку й аколіцах. Ведама, зъліквідаваць гэты падзел, на маю думку, можна толькі пры ўзаемнай добрай волі й пашане, бяз публічнага паніжання аднаго ці другога боку.

Выказваныні бальшыні ўдзельнікаў апошняга Кангрэсу БАЗА (Ню Брансвік, верасень 1965 г.) паказалі, што сябры БАЗА былі тады гатовыя й наважаныя палажыць канец шкоднаму грамадзкаму падзелу ў Нью Ёрку. Бачачы такое пазытыўнае настаўленье бальшыні ўдзельнікаў Кангрэсу, я згадзіўся быць кандыдатам у Галоўную Управу БАЗА й быў выбраны другім заступнікам старшыні.

Аднак, адразу-ж на першых паседжаньнях новая Галоўнае Управы аказалася, што ў справе магчымай ліквідацыі падзелу кіраўніцтва арганізацыі ня думае

лічыцца з воляй Кангрэсу, які іх выбраў. Фактычна, я адзін стаяў на пазыцыі далейшых старанняў у гэтым кірунку. Решта-ж сяброў Гал. Управы БАЗА да-гэтуль ня выказвае ніякае ахвоты знайсьці супольную гутарку з нова-паўсталым Беларуска-Амерыканскім Аб'еднаннем у Нью Ёрку(былымі сябрамі БАЗА). Наадварот, кіраўніцтва БАЗА лічыць, што найлепши выход з палажэння – гэта мець асобныя арганізацыі, асобныя цэрквы й г. п. – значыць, разьбіць шырокую грамадzkую арганізацыю на колькі малых групак, у якіх ня будзе няпрыемнае апазыцыя (нажаль, гэтакі пагляд на грамадзкае жыццё назіраеца таксама і ў Беларуска-Амерыканскім Аб'еднанні).

Мая крытыка ды спробы хоць крыху зъмяніць настаўленыне Галоўнай Управы не далі ніякага выніку – наадварот, былі сустрэтыя цынічнымі ўсъмешкамі й мянушкай "агент".(Калі ўжо нарэшце перастанем называць нармальную апазыцыю "агентурай"?). Дзялятага ўважаю, што далейшае займаньне мною становіща заступніка старшыні БАЗА **блазмэтнае**. Мне асабіста яно навет шкодзіць, бо некаторыя мае сябры пачынаюць думак, што я згаджаюся з усімі паглядамі цяперашняе Галоўнае Управы БАЗА.

Пры гэтым хачу зацеміць, што й далей застаюся сябрам БАЗА й ахвотна буду прыймаць удзел у ўсякай карыснай дзеянасці гэтае арганізацыі.

З пашанаю, Ю. Станкевіч.

Чытай "БЕЛАРУСКУЮ МОЛАДЬ"!

Гадавая падпіска – 3 дал.

Printed by: PAHONIA Printing Corp. – 230 Springfield Ave., Rutherford, N.J.